

Collectieplan Helders Museum

Inhoudsopgave

1.	VISIE EN PROFIEL	2
1.1	Context van dit collectieplan	2
2.	COLLECTIE GESCHIEDENIS	3
2.1	Hoe is de collectie gevormd	3
2.2	Omvang collectie	3
2.3	Eigendom en verkrijgen van collectie.....	3
2.4	In bruikleen geven	3
2.5	Historisch achtergrond van de collectie en beheer.....	3
3.	COLLECTIEPROFIEL.....	4
3.1	Collectie kern.....	4
	Het ontstaan.....	4
	Latere periode	4
	De Gemeente Den Helder	4
	Inwoners van Den Helder	4
	Bedrijven en organisaties	4
	Den Helder havenstad	4
3.2	Uitsluitingen	5
3.3	Kracht	5
3.4	Zwaktes.....	5
3.5	Samenwerking met andere organisaties.....	5
4.	COLLECTIEBEHOUD.....	6
4.1	Huidige stand en conditie.....	6
4.2	Gewenste situatie.....	6
4.3	Risico's	6
4.4	Collectieregistratie	6

1. VISIE EN PROFIEL

De stichting heeft zijn oorsprong bij de amateurhistoricus en ansichtkaarten verzamelaar Cees Rondel en diens vader. Wekelijks werd er een rubriek gepubliceerd in de lokale courant die de naam kreeg "Afgestoft". De stichting Afgestoft is een maatschappelijk-cultureel historische stichting en in 2014 opgericht met als doelstelling de Historie van Den Helder onder een breed publiek levend en toegankelijk te maken en te behouden.

Sinds 2020 heeft de stichting Afgestoft het paviljoen van Toen in beheer. Het Paviljoen van Toen beschikt over een expositieruimte waarin onder de handelsnaam Helders Museum een expositie te zien is over de geschiedenis van Den Helder. Vanuit deze basis is de ambitie om verder te groeien naar een geregistreerd museum.

1.1 Context van dit collectieplan

Onderdeel van de visie om te groeien naar een geregistreerd museum is het opstellen van een collectiebeleid. Door de jaren heen heeft de stichting veel objecten aangetrokken om naast de historische foto's het verhaal compleet te maken met tastbare objecten.

Door de nieuwe positionering van de stichting, waarbij een kleinschalig museum de basis is gaan vormen, krijgt de stichting steeds meer aanwas van nieuwe objecten. Grotendeels worden deze geschonken en in uitzonderlijke gevallen worden er nieuwe objecten aangekocht om de exposities aantrekkelijk te maken en interessant te houden maar ook om de collectie te verrijken.

Om inzichtelijk te maken welke objecten de stichting beheerd zullen deze moeten worden geïnventariseerd. Echter, niet alle objecten die de stichting in zijn bezit heeft of worden geschonken zijn interessant om te bewaren en toe te voegen aan de collectie.

Door ruimtegebrek in het depot zullen er keuzes moeten worden gemaakt in de collectie. Het vormen van een basiscollectie is hierin essentieel aangevuld met enkele deelcollecties. Alles wat niet past binnen deze collecties zal worden afgestoten en niet worden geïnventariseerd.

De stichting is in vergelijking met andere lokale stichtingen en musea een kleine stichting die zich begeeft op historisch cultureel vlak van de stad Den Helder. In Den Helder zijn er diverse musea en verenigingen die de historie of een deel hiervan belichten. Zo bestaat de historische vereniging Den Helder, het Marinemuseum en het Reddingsmuseum. Deze organisaties zijn al vele jaren professioneel actief op het gebied van exposities en/of het archiveren van collecties. Waar Mogelijk zal, vanuit het grote belang, samenwerking altijd de voorkeur hebben.

2. COLLECTIE GESCHIEDENIS

2.1 Hoe is de collectie gevormd

Het ontstaan van de collectie ligt bij een aantal particuliere verzamelaars die elk enkele historische objecten in hun bezit hadden waar omheen de stichting Afgestoft een historisch thema heeft gemaakt. De collectie is min of meer toevallig doorgegroeid dankzij de activiteiten en de verworven bekendheid van de stichting Afgestoft. Hierdoor kwamen veel attributen en collecties middels schenkingen in het beheer van de stichting. Ook zijn enkele objecten in de loop der tijd aangekocht om de collectie te verrijken.

2.2 Omvang collectie

De huidige collectie bestaat op dit moment uit ongeveer 500 objecten/documenten en zo'n 1000 foto's (schatting). De collectie is opgebouwd uit een basis collectie welke ontstaan is door schenkingen aan, en aankopen door de stichting Afgestoft, het fotoarchief van de Helderse Courant van 1950 tot 2000 en een deelcollectie m.b.t. Vroom & Dreesman, o.a. geschonken door de heer R. Swart.

2.3 Eigendom en verkrijgen van collectie

De collectie is volledig eigendom van de stichting en wordt enkel verkregen door schenkingen zonder voorwaarden of aankoop. Het in bruikleen nemen van objecten om deze onderdeel te laten uitmaken van de collectie is uitgesloten. Het in bruikleen nemen van collectie zal alleen geschieden op vraaggestuurde basis ten behoeve van het verrijken van een expositie.

2.4 In bruikleen geven

In uitzonderlijke gevallen worden objecten uit de collectie, onder voorwaarden, in bruikleen gegeven aan andere instanties ten behoeve van educatie of het vertellen van het historisch verhaal van Den Helder.

2.5 Historisch achtergrond van de collectie en beheer

Achter veel objecten en foto's in de collectie zit een (persoonlijk) verhaal dat betrekking heeft op de geschiedenis van de stad Den Helder. Om dit verhaal, oorspronkelijke herkomst en/of het gebruik/functioneren van de objecten voor de toekomst te behouden is het belangrijk om dit voor elk object of foto te borgen.

Doordat in het verleden de collectie niet is gearchiveerd en beschreven zijn er bij diverse objecten vragen over de oorspronkelijke herkomst/gebruik en het verhaal er achter. Dit benadrukt des te meer het belang van de opzet van een registratiesysteem en een goed depot.

3. COLLECTIEPROFIEL

3.1 Collectie kern

De collectie beslaat alles wat de historie en herinneringen van/aan de stad en de gemeente Den Helder vertegenwoordigt vanaf het ontstaan van de stad in de 13^e eeuw tot aan het heden.

Aangezien dit een dergelijk breed begrip is gebruiken we een onderverdeling in vijf hoofdthema's om de collectie uit te breiden, te onderzoeken en te delen.

Het ontstaan

Den Helder is door verschillende (grote) gebeurtenissen en ontwikkelingen gevormd. Het ontstaan Den Helder en Huisduinen gaat terug tot in de 13^e eeuw. Alles wat te maken heeft met het vroege ontstaan van deze twee plaatsen en welke bijdraagt aan het verhaal hiervan wordt in de collectie onder de noemer ontstaan opgenomen. Wij noemen dit de vroege periode, tot ongeveer het eind van de 16e eeuw.

Latere periode

Na de 16^e eeuw zijn er ook diverse ontwikkelingen geweest die stad Den Helder hebben gemaakt tot wat het nu is, deze periode noemen wij de late periode vanaf het begin van de 17^e eeuw tot heden, al deze objecten kunnen in de onderstaande categorieën worden onderverdeeld.

De Gemeente Den Helder

Onder de gemeente Den Helder vallen alle objecten die door, in of voor de gemeente zijn uitgebracht of gemaakt en welke een tastbare herinnering hebben aan de gemeente Den Helder of van historisch belang zijn voor het behoud van de geschiedenis van Den Helder, Huisduinen en Julianadorp.

Inwoners van Den Helder

De inwoners van een stad maken een stad. Wij achten het daarom belangrijk om objecten met een persoonlijk verhaal, welke gerelateerd zijn aan de stad Den Helder en Huisduinen, op te nemen in de collectie. Dit kan zijn een object met een persoonlijk verhaal of een persoonlijke brief, een geboorteakte of trouwboekje enzovoorts.

Bedrijven en organisaties

Zonder bedrijven geen inwoners en zonder inwoners geen verenigingen, dit tezamen maakt een stad leefbaar. Iedereen heeft wel een herinnering aan een winkel of bedrijf waar ze hebben gewerkt of gewinkeld, een school, sport- of hobbyclub of een vereniging waaraan zij hebben deelgenomen. Objecten die iets vertellen over de bedrijfshistorie van (iconische) Helderse bedrijven of bedrijven welke kenmerkend aanwezig waren in het straatbeeld, scholen en verenigingen worden opgenomen in de collectie.

Den Helder havenstad

Den Helder is een havenstad met een rijke geschiedenis aan het water, van de Walvisvaart in Huisduinen tot aan de visserij in Den Helder. Ook deze objecten verdienen een plek in de collectie.

3.2 Uitsluitingen

Den Helder is ook een marinestad waarbij Den Helder de thuisbasis is van de Koninklijke Marine, het Reddingswezen (Dorus Rijkers) heeft een grote rol gespeeld maar ook het eiland Texel met de veerpont TESO welke vertrekt vanuit Den Helder naar het eiland is niet te vermijden.

Al deze aspecten hebben een belangrijke rol gespeeld of doen dit nog steeds in de geschiedenis van de Den Helder. De lijnen tussen de stad en deze drie aspecten zijn dan ook zeer dun. Echter richt onze collectie zich niet op het verzamelen van objecten met als onderwerp of herkomst de Koninklijke Marine, Reddingswezen en Texel/TESO.

De reden hiervoor is dat elk van deze gebieden een eigen specialisme met zich meebrengt waarvoor er reeds organisaties/musea zijn die zich hierin hebben gespecialiseerd zoals o.a. het Marinemuseum, Het Reddingsmuseum en de historische vereniging van Texel.

Andere objecten die wij niet in onze eigen collectie en depot opnemen zijn kwetsbare documenten en/of foto's die gezien het historisch belang beter af zijn in het Regionaal Archief van Alkmaar, alwaar ook het gemeentearchief van Den Helder is ondergebracht.

Wij zullen deze objecten wel accepteren, maar vervolgens overdragen aan het Regionaal Archief Alkmaar.

3.3 Kracht

Ons kracht zit hem in het bewaren (verzamelen) en archiveren van tastbare objecten. Dit onderscheidt ons van andere organisaties, die zich bezighouden met de historie van Den Helder, die veelal zich alleen richten op beeldmateriaal (foto's, video's).

3.4 Zwaktes

Een zwakte is dat het foto- en beeldmateriaal niet of nauwelijks wordt beheerd en dat wij hiervoor niet de juiste middelen hebben om dit goed te kunnen archiveren.

Daarnaast missen wij nog in onze collectie nog echte parels, unieke historische objecten die echt bijzonder zijn voor de stad en/of gemeente Den Helder.

3.5 Samenwerking met andere organisaties

Helderse Historische Vereniging (HHV) – Houd zich bezig met het archiveren van fotomateriaal en verhalen en doet historisch verdiepend onderzoek. Zij brengen hiervoor een maandelijks blad uit en thema boeken. Sinds 2025 is er tussen de HHV en het Helders Museum een intentieverklaring ondertekend waarin beide partijen afspraken hebben gemaakt omtrent het collectiebeheer. In het kort is er afgesproken dat de HHV zich richt op fotomateriaal en het Helders Museum zich specialiseert in objecten en deze aan elkaar overdragen.

Regionaal archief Alkmaar – Houd zich bezig met het archiveren van documenten en foto's vanuit de regio, waaronder ook Den Helder valt. Zij beheren ook het gemeentearchief van Den Helder.

4. COLLECTIEBEHOUD

4.1 Huidige stand en conditie

De stichting heeft een kleine opslagruimte waar alle objecten staan opgeslagen in diverse dozen en kasten. De opslagconditie is hierdoor zeer matig. De ruimte wordt aangepast zodat deze kan gaan dienen als depot voor de collectie waarbij een zo optimale opslagconditie wordt nagestreefd.

Hiervoor worden er nieuwe archiefstellingen geplaatst en wordt er gewerkt aan een mogelijkheid om schilderijen en lijsten hangend op te slaan. Daarnaast zullen alle objecten indien nodig zuurvrij worden opgeslagen met behulp van de hiervoor bestemde opslagmaterialen zoals dit is voorgeschreven.

Gelijktijdig is er een start- en inhaalslag gaande met betrekking tot het documenteren van de collectie.

4.2 Gewenste situatie

Om de opslagcondities nog beter te maken is het wenselijk om een stabiel binnenklimaat te creëren zodat de collectie niet achteruit gaat door temperatuur en vocht wisselingen.

Daarnaast zou het wenselijk zijn om een aparte opslag te hebben voor de grotere objecten die het minst kwetsbaar zijn en die op grotere stellingen kunnen worden opgeslagen.

Dit is helaas nu niet het geval waardoor de ruimte beperkt is voor het verder uitbreiden van de collectie.

4.3 Risico's

Het opslagdepot bevindt zich in een loods zonder preventieve voorzieningen. Dit brengt risico's met zich mee die de collectie (onherstelbaar) kan beschadigen.

4.4 Collectieregistratie

De collectie wordt gedocumenteerd middels het Zijper collectie beheersysteem (ZCBS). De gedocumenteerde collectie is voor iedereen online inzichtelijk middels de [collectie database](#) van het Helden museum.